



### **Rus Devrimi'nin Kısa Tarihi**

Geoffrey Swain

İstanbul, İletişim Yayınları, 2019, 288 Sayfa, ISBN 978-975-05-2633-6

Merve AY TAR\*

Rus Devrimi'nin Kısa Tarihi adlı kitap Geoffrey Swain tarafından hazırlanmıştır. Eser içerisinde on ana bölüm ve alt bölümler mevcuttur. Yazar, ana bölümlerden ilki olan "Rus Devrimi'nin Zaman Tüneli" başlığıyla yer verdiği Rus Devrimi kronolojisini okuyucularıyla paylaşmıştır. Söz konusu kronoloji de ve dipnotlarda 1 Şubat 1918'e kadar Rusya'nın eski Jülyen Takvimi'ni kullandığı ve bunun da olayların modern Gregoryen Takvimi'ni kullanan ülkelerdeki tarihlere kıyasla on üç gün geriden gerçekleşmesine neden olduğu bilgisi tekrara düşerek defalarca vurgulanmıştır.

Araştırmacı kitabına başlarken eserinin uzun yıllar süren akademik araştırmanın ve verilen derslerin ürünü olduğu belirtmiştir. West of England ve Glasgow üniversitelerinde öğrencilere verdiği derslerin yanı sıra Rus Devrimi'nin üzerine çalışma grubunun konferanslarındaki tartışmalardan edindiği entelektüel birikim için teşekkürlerini sunmuştur.

Bu eserde, Çar'ın Şubat 1917'de tahttan indirilmesi ile başlayan sürecin ne zaman ve nasıl kontrolden çıktığı ve parti disiplinine dair Bolşevik teorilerle köylülüğün sosyalizme yönlendirilmesi gerektiğine dair bir ideolojik kanaatin nasıl olup da bir tek parti diktatörlüğü ile sonuçlandığı incelenmiştir.

Eserde Rusya'daki 1917 olaylarının 20. yüzyılın geri kalanı için politik haritayı çizdiği vurgulanmıştır. 1917 Ekim Devrimi komünist deneyi başlatmış, Sovyetler Birliği'nin 1920'ler ve 30'lardaki galibiyeti

---

\* Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih bölümü

Avrupa’da faşizm ile Nazizmin yükselişini tetiklemiş ve yaşanan gelişmeler İkinci Dünya Savaşı’nın dehşeti ile doruğa ulaşmıştı. Sonrasında, Sovyetler Birliği’nin 1991’deki yıkılışına kadar komünizmin genişlemesi ve çevrenmesi Soğuk Savaş’ın temel takıntısı haline gelmişti. 20. yüzyıl tarihinin büyük kısmının izi, yazara göre Bolşevikleri iktidara getiren sokak hareketlerinin gerçekleştiği 24 Ekim’i 25’ine bağlayan gece yaşanan olaylara dek sürülebilir.

Araştırmacı, “Şubat 1917 ile Temmuz 1918 arasında Rusya’da yaşanan karmaşık olayların kısa tarihini yazmak kaçınılmaz olarak bunlardan birçoğunun atlanması anlamına gelir. ‘’ demişse de bir kısa tarih içinde bile Rus Devrimi adı verilen karmaşada kaybolmamak adına kimi açıklayıcı önerilerde bulunmak gibi bir sorumluluğu görev edinmiştir. Söz konusu noktalarda sunulan açıklamalar kolay ve iki yönlüdür.

İlk olarak, Ekim Devrimi’nin, daha önce başarısız 1905 Devrimi’nde Rus kitleler tarafından ifade edilen devrimci arzuların zirvesini temsil ettiği, ekim’in özünün, devrimi, Çar’ın devrildiği Şubat’ta bulunmuş olduğu yola geri döndüren itibarsız bir Geçici Hükümet’e karşı bir halk ayaklanması olduğu iddia edilmiştir.

İkinci öneride ise Bolşeviklerin disiplin ve ideoloji kavramlarının; kitlelere ekime kadar kılavuzluk eden partinin, takip eden aylarda onları diktatörlük ve teröre giden, aslında zorunlu olmayan bir yola sevk etmesi anlamına geldiği ve bir sosyalist devrime sadece işçi sınıfının önderlik edebileceğinde ısrar eden bir ideolojik tarih anlayışını dayatmanın tek parti yönetimine yol açtığı vurgulanmıştır.

Söz konusu kısa tarihin başlangıç noktası ise Batı’da ilk olarak 50 yıl önce üretilmiş ve 21. yüzyıl Rusyası’nda hâlâ fazlasıyla popüler olan fikirlere meydan okumak olmuştur. Büyük oranda Leonard Schapiro’nun eserlerinden üretilen 1960’ların ortodoks görüşü, İmparatorluk Rusyası’nın 1905 Devrimi travmasının ardından meşruti aşamaya geçtiği ve Rus işçi sınıfının da devrimci değil de reformist bir geleneğe sahip olduğu yönündeydi. İlk olarak Nisan 1906’da toplanan İmparatorluk Devlet Duması parlamenter temsilin kusursuz bir biçimi olmamasına karşın ilk adımı simgelemişti. Araştırmacıya göre, bu duruma uyum sağlayan işçi hareketi, devrimci genel greve duyulan ilgiden uzaklaşıp Alman sendikacılığına yakınlaşmıştı. 1905 sonrası Rusya’da yasal bir işçi hareketinin gelişimine bakan Schapiro, Menşevik liderliğin kontrolünde sendikalar ve diğer işçi örgütlenmelerini görmekteydi, aynı zamanda sağ, solu ve merkezi polis ajanları tarafından ifşa edilmiş, güçsüzleşmiş bir Bolşevik yeraltı örgütlenmesini de tespit etmekteydi. Bu bakış açısına göre, hem Devlet Duması’nda ve sokakta liberal politikacılarla işbirliği yapmaya istekli oldukları Birinci Dünya Savaşı esnasında hem de Geçici Hükümet’in kurulmasını destekledikleri ve sonunda da bir Koalisyon Hükümeti’ne katıldıkları 1917’nin ilk günlerinde Menşevikler işçi sınıfının meşru temsilcileri olarak ortaya çıkmıştır.

Schapiro ve diğerlerine göre, Menşevikler Rus işçi sınıfının meşru sesi olmuş ve Bolşevikler ise bu konumu gasp etmişti. 1917 sonbaharında Bolşeviklere verilen desteğin artması ise gelip geçici bir sapmaydı ancak bu sapma Bolşeviklere iktidarı ele geçirme olanağını vermiştir.

Swain'ın bu eserinde, Rus işçi sınıfının 1905'ten itibaren istikrarlı bir biçimde reformistten ziyade devrimci olduğunu ve Şubat 1917'de ortaya çıkan sapmanın yeni kurulan Sovyet'in başına önde gelen reformistleri rastlantısal olaylar sonucu getirdiğini, Haziran sona ermeden, Bolşeviklerin işçi sınıfının geleneksel devrimci reaksiyonunu yeniden ortaya çıkarmak için büyük çaba harcamış olduğunu iddia edilmiş ve işlenmiştir.